

A1 Slovenija, d. d.
Ameriška ulica 4
1000 Ljubljana

Ministrstvo za digitalno preobrazbo
Davčna ulica 1
1000 Ljubljana

Oddano preko portala e-Demokracija

Datum: 28. 4. 2023

Zadeva: Pripombe na predlog Uredbe o pogojih uporabe javnih sredstev za gradnjo visokozmogljivih fiksnih širokopasovnih omrežij oziroma nadgradnjo ali razširitev obstoječih fiksnih omrežij, gradnjo mobilnih omrežij 5G in za spodbujanje povezljivosti (EVA 2023-3150-0005)

Spoštovani,

družba A1 Slovenija d.d. je preučila predlog Uredbe o pogojih uporabe javnih sredstev za gradnjo visokozmogljivih fiksnih širokopasovnih omrežij oziroma nadgradnjo ali razširitev obstoječih fiksnih omrežij, gradnjo mobilnih omrežij 5G in za spodbujanje povezljivosti (v nadaljevanju: Uredba), ki ga je dne 30. 3. 2023 na portalu eDemokracija objavilo Ministrstvo za digitalno preobrazbo (v nadaljevanju: MDP) ter podaja naslednje komentarje in predloge:

Najprej predlagamo, da se natančneje opiše vse zasledovane cilje in ustrezno določi razmerje med njimi, saj gre za nekaj po naravi zelo raznolikih ciljev in instrumentov, katerim je skupno le javno financiranje. Tako je npr. cilj zagotavljati širjenje in gradnje visokozmogljivih fiksnih širokopasovnih omrežij do lokacij (praviloma so to gospodinjstva ali gospodarski objekti), kjer ni tržnega interesa, ločen cilj od doseganja mobilne 5G pokritosti terena, prometnih povezav, gozdov, polj in podobno. Sta pa ta cilja lahko komplementarna. Prav tako je lahko komplementaren tudi cilj dvigovanja položaja na DESI indexu s povečevanjem odstotka gospodinjstev, ki imajo naročnino za širokopasovne storitve s hitrostjo višjo od 100 Mb/s, vendar le, če se z boni subvencionira gospodinjstva na novozgrajenih ali nadgrajenih omrežjih.

Dalje je treba pri 5G pokritosti razlikovati med pokritostjo, ki hkrati omogoča širokopasovni dostop na fiksni lokaciji (FWBA – fixed wireless broadband access) in neprekinjeno pokritostjo z mobilnim signalom manjših kapacitet (npr. do 30 Mb/s, kot je predvideno z ODRF za 5G frekvence). Na samem razpisu bi se npr. lahko dodalo pravilo, da vsaka zgrajena optična povezava do mobilne bazne postaje prinaša projektu dodatne točke na razpisu poleg pokritih belih lis.

Dalje je uporaba izraza »pasivna mobilna omrežja 5G« (4. člen Uredbe) nekoliko nedosledna, saj 5G predstavlja novo generacijo anten, ki so aktivna oprema. Tako bi bilo smiselno opredeliti, kaj naj bi zajemala »pasivna mobilna omrežja«, ki so lahko predmet sofinanciranja in kaj naj bi se moralo na takem omrežju ponujati (5G, veleprodajni dostop, FWBA s hitrostjo 100 Mb/s itd.), da bi bili uresničeni zasledovani cilji iz digitalnih strategij.

Predlagamo torej spremembo dikcije iz »pasivna mobilna omrežja 5G« v zgolj »pasivna mobilna omrežja«, potem pa se med pogoji doda, katere storitve in koliko operaterjem mora taka izgradnja ali nadgradnja pasivne infrastrukture podpirati.

Skladno s tem je potrebno spremeniti drugo alinejo četrtega odstavka 4. člena Uredbe, saj ni potrebe, da se omenja 3G in 4G tehnologije omrežja, če se zasleduje cilj zgraditi 5G omrežje, tam kjer ga danes ni in za to tudi ni tržnega interesa. Ta alineja naj se torej glasi: »gradnja pasivnih mobilnih omrežij na območjih, na katerih ni ustrezne infrastrukture za gradnjo ali nadgradnjo mobilnih omrežij s 5G tehnologijo, niti na podlagi poizvedovanja po tržnem interesu v skladu z 19. členom zakona ni bil izkazan tržni interes za gradnjo ali nadgradnjo mobilnih omrežij s 5G tehnologijo v naslednjih treh letih.« Tako bi bile zajete vse investicije v nove antenske stolpe in povezave do teh baznih postaj, kot tudi ustrezne nadgradnje obstoječih prešibkih stolpov ali izgradnja visokokapacitetne prenosne povezave, do obstoječih stolpov. Če se želi združiti komplementarna cilja (pokrivanja belih lis s hitrostjo 100 Mb/s in pokrivanja s 5G mobilnim omrežjem), se lahko postavi tudi pogoj, da mora pasivna infrastruktura omogočati postavitve zadostnega števila antenskih nosilcev, da lahko vsaj en operater ponuja FWBA storitve s hitrostjo vsaj 100 Mb/s bližnjim gospodinjstvom.

Po drugi strani pa ni povsem jasno, zakaj se v petem odstavku 4. člena Uredbe postavlja pogoj 300 Mb/s proti in 100 Mb/s od uporabnika (uplink!), saj npr. v ZEKom-2 ali v digitalnih strategijah tega merila ni mogoče zaslediti. Navedeno ni razvidno niti iz obrazložitve predlaganih rešitev iz Uredbe. S postavljanjem tega nepotrebnega pogoja (zlasti prekomeren uplink za gospodinjstvo) se namreč izgubi tehnološka nevtralnost, saj teh hitrosti (vsaj trenutno) še praktično ni mogoče zagotavljati z brezžičnimi tehnologijami (FWBA). Predlagamo, da Uredba tako kot ZEKom-2 ostane pri financiranju najmanj 100 Mb/s proti uporabniku tam, kjer trenutna omrežja tega ne omogočajo in za to ni tržnega interesa, ne glede na tehnologijo dostopnega omrežja.

Poleg tega predlagamo, da se v prvem odstavku 4. člena kot upravičen strošek doda tudi strošek vzpostavitve visokokapacitetne mikrovalovne povezave, saj je za gradnjo 5G omrežja na ruralu pogosto stroškovno učinkoviteje bazne postaje prenosno povezati brezžično (s t.i. mikrolinki).

Predlagamo tudi, da se v 5. in 6. členu predloga Uredbe (četrta alineja 3. točke prvega odstavka) namesto o kapaciteti vodov govori o zadostni kapaciteti celotne fizične infrastrukture (v katero (npr. v cevno kanalizacijo, jaške) lahko več operaterjev položi svoje vode). Kadar gre za gradnjo mobilnih baznih postaj, je kot navedeno treba omogočiti tudi financiranje transportne povezave do te bazne postaje z visokokapacitetnimi mikrovalovnimi povezavami. Le-te pa niso primerne za souporabo več operaterjev, zato bi si moral vsak operater postaviti lastno mikrovalovno povezavo do te bazne postaje. Zato je treba v četrti alineji 3. točke prvega odstavka 6. člena Uredbe dodati », razen kadar se za prenosno povezavo uporabi mikrovalovna zveza.«

Na splošno se zdijo kriteriji za nudenje veleprodajnega dostopa, ki so enaki za mobilno omrežje kot v 5. členu za fiksno (najširši možen aktiven in pasiven veleprodajni dostop pod poštenimi in nediskriminacijskimi pogoji), prestrogi, saj bi bilo dovolj, da se mora omogočiti souporaba stolpa in pasivne infrastrukture (ne pa tudi nacionalnega roaminga, delitev aktivne opreme, delitev spektra ipd.).

Dalje ni jasno, kaj je mišljeno z navedbo »različne omrežne topologije« iz četrte alineje člena 5(1)3. Morda je mišljeno različne tehnologije?

V 8. členu bi bilo treba bolj objektivno določiti merila za primerljivost projektov gradnje mobilnih in fiksnih omrežij (kadar ta kandidirajo za ista sredstva) oz. kaj so »ponudbe podobne kakovosti« v drugi alineji prvega odstavka. Predlagali bi dopolnitev, da se pomoč dodeli ponudniku z najnižjim zahtevanim zneskom pomoči /**doseženo gospodinjstvo oz. /odsek velikosti 100 x 100m.**

Četrty odstavek 8. člena je popolnoma nejasen. Predlagamo, da se določi % stroška, ki lahko odpade na aktivne elemente, ali naj se ponudbe točkujejo glede na ta % - večji delež pasivnega omrežja – več točk, ko se projekti primerjajo.

Glede bonov za povezljivost, ki jih dopušča Uredba 651/2014/EU v 52.c členu, da se potrošnikom zagotovi pomoč z namenom, da se olajša delo na daljavo ter storitve spletnega izobraževanja ali usposabljanja, je treba zožiti obseg upravičencev na tiste, ki pri trenutnem ponudniku ne morejo dosegati hitrosti dostopa do interneta 100 Mb/s bodisi iz tehnoloških razlogov bodisi iz finančnih. V primeru finančnih razlogov, bi se lahko dodelil bon le v višini doplačila razlike od trenutnega paketa do paketa z 100 Mb/s. Pri tehnološkem razlogu pa gre za financiranje doseganja ciljev digitalne povezljivosti in tako bi bili morali biti do bona za zamenjavo tehnologije dostopa in paketa upravičeni vsi uporabniki zastarelih omrežij, kot sta bakreno in starejše koaksialno, ki praviloma ne dosegata širokopasovne hitrosti 100 Mb/s proti uporabniku. Poleg situacij, kjer ima končni uporabnik s trenutnim ponudnikom sklenjeno naročniško pogodbo z nižjo hitrostjo od 100 Mb/s, bi bilo treba koriščenje bonov omogočiti tudi tistim, ki imajo sklenjeno pogodbo s hitrostjo 100 Mb/s ali več, ampak te hitrosti dejansko ne dosegajo. S tem bi se obstoječega operaterja prisililo, da bodisi nadgradi svoje omrežje bodisi stranka subvencionirano preide k operaterju bolj zanesljivega omrežja.

Pri 14. členu bi bilo treba za besedilom »ali v primeru zamenjave izvajalca storitev dostopa do interneta, ki zagotavlja enako hitrost kot prenosni izvajalec«, dodati: razen če uporabnik dokaže, da redno ne dosega hitrosti 100 Mb/s, čeprav ima sklenjeno pogodbo s prenosnim izvajalcem za takšno teoretično hitrost.

Nepotreben je pogoj iz 16. člena, da se lahko boni dodelijo le na območjih, na katerih glede na podatke iz geografskega pregleda že obstaja vsaj eno omrežje, ki ves čas omogoča zanesljivo zagotavljanje hitrosti prenosa najmanj 100 Mb/s proti uporabniku, saj če tako omrežje ne obstaja, potem do njegove izgradnje tudi ni mogoče ponuditi paketa, ki bi upravičeval rabo bona za povezljivost. Boni bi tako spodbudili operaterje, da s konkurenčnimi ponodbami spravijo uporabnike na novozgrajene tehnologije omrežij in jim prodajo subvencioniran širokopasovni dostop hitrosti nad 100 Mb/s in celo, da ga tam, kjer takega omrežja še ni, zgradijo ali nadgradijo. Pomemben pomislek pri izgradnji ali nadgradnji omrežja je namreč, da uporabniki ne bodo želeli uporabljati dražjega novozgrajenega omrežja, saj so zadovoljni s svojim paketom do 15 Mb/s na bakrenem omrežju Telekoma Slovenije. Pri tem je treba za ponazoritev izpostaviti, da je veleprodajni regulirani dostop do takega bakrenega priključka lahko tudi cca. 10 EUR cenejši na mesec kot denimo veleprodajni dostop do novozgrajenega optičnega »GOŠO omrežja«.

Dalje, predlagana Uredba se omejuje zgolj na sofinanciranje potrošniških priključkov z boni, medtem ko Uredba 651/2014/EU (52.c člen) omogoča tudi sofinanciranje SME segmenta. Tudi njihova povezljivost namreč prispeva k digitalnim ciljem.

V 17. členu Uredbe predlagamo dopolnitev besedila na način, da bo jasno na kateri upoštevni trg se nanaša 25 % tržni delež. Predlagamo sklic na kvartalna poročila AKOS iz portala e-analitik.

Npr.:

»Operater, ki je vertikalno integriran in je imel po zadnjih javno dostopnih podatkih (AKOS portal e-analitik) maloprodajni [tržni delež priključkov širokopasovnega dostopa do interneta](#) v Republiki Sloveniji nad 25 %, je upravičen do javnih sredstev iz drugega odstavka 15. člena te uredbe, če na trgu veleprodajnega dostopa na celotnem območju Republike Slovenije vsakemu izvajalcu storitev pod odprtimi, preglednimi in nediskriminacijskimi pogoji ponudi vsaj en veleprodajni dostopovni izdelek, s katerim se lahko zagotovi, da bo lahko izvajalec storitev, ki je zainteresiran za dostop, zanesljivo zagotavljal maloprodajno storitev s hitrostjo prenosa najmanj 100 Mb/s proti uporabniku.«

Geografski trg se lahko opredeli tudi ožje kot je trg Republike Slovenije, vendar potem omejitev upravičenosti za subvencije velja zgolj za tisto območje.

Lep pozdrav,

A1 Slovenija, d.d.

Marko Stoilovski
Vodja za regulatorne
in konkurenčno-pravne zadeve

Gregor Krsmanović
Direktor sektorja za splošne zadeve